

Fra: La Naturen Leve
e-post: post@lanaturenleve.no
ved styreleder Marino J. Ask og styremedlem Christina Fjeldavli

Til: Olje- og energiminister Marte Mjøs Persen
Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Tromsø, 21. oktober 2021

Fosen Vinds anlegg på Roan og Storheia må fjernes etter dommen i Høyesterett

Som Olje- og energidepartementet (OED) er kjent med, er vindkraftverkene i Roan og på Storheia, som inngår i Fosen-anlegget, begge *lovstridige*. Konsesjonene er ugyldige fordi de strider mot urfolks rettigheter. Dette ble kunngjort mandag 11. oktober, av Høyesterett i storkammer. Elleve høyesterettsdommere stiller seg bak den enstemmige dommen som gjør det klart at artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) ble brutt da Fosen Vind ødela senvinterbeiteområdene til Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen siida.

Også i Frostating lagmannsrett, i fjor, ble det slått fast at Storheia og Haraheia (Roan) «i praksis har gått tapt som senvinterbeiteområder for reindriften». Lagmannsretten mente at «tapet ikke vil kunne kompenseres fullt ut ved å ta i bruk alternative beiteområder». Reindriften ble derfor pålagt å gå over til en type vinterføring som det ikke er tradisjon for. Fosen Vind skulle dekke kostnadene. Frostating lagmannsrett mente at dette opplegget «under en viss tvil» ikke ville krenke retten til å utøve samisk kultur. «Erstatning for kostnader til vinterføring vil ikke hindre krenkelse», er imidlertid Høyesteretts konklusjon. «Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen», står det i punkt 4 i anleggskonsesjonene for både Roan og Storheia. Dommen fra Høyesterett viser at anlegget ikke har gyldig konsesjon, noe OED må erkjenne og ta konsekvensene av.

At Fosen Vinds interesser skulle kollidere med reindriftens interesser er på ingen måte overraskende. Verken Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) eller Olje- og energidepartementet har nektet for dette, men har fastholdt en påstand om at «fordelene er større enn ulempene». Man har veid utbyggers interesser opp mot reindriftens interesser. Videre har man vist til et såkalt «grønt skifte» og et fremtidig økt energibehov som skal kunne legitimere utbyggingene. «Ordlyden i artikkel 27 åpner i utgangspunktet ikke for at statene kan foreta en interesseavveining mellom urfolks rettigheter og andre legitime formål», blir det presisert i dommen. Det er ingenting i FNs artikkel som «tyder på at statene kan innvilges en skjønnsmargin». Rettighetene fremstår derfor «som absolutte»: «In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practice their own religion, or to use their own language».

Ifølge Høyesterett må SP artikkel 27 forstås i sammenheng med Grunnlovens paragraf 108, som pålegger de statlige myndighetene «å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv». Det er på det rene at norske myndigheter ikke har lagt forholdene til rette slik Grunnloven krever i Fosen-saken. Ifølge NRK har OED, i dagene etter at dommen ble kunngjort, diskutert med Fosen Vind hvordan man kan omgjøre konsesjonene slik at de blir gyldige. Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen siida skal ikke ha blitt invitert og skal heller ikke ha blitt informert på forhånd (NRK, 19.10.21). Fremgangsmetoden har vekket sterke reaksjoner i både innenfor og utenfor landets grenser.

«Konsekvensene av utbyggingen på Fosen er store. Konsesjonen er kjent ugyldig av Høyesterett. Slik jeg ser det, kan man ikke konsekvensutrede seg vekk fra følgene av utbyggingen som er gjort», sier påtroppende sametingspresident Silje Karine Muotka. Styret i La Naturen Leve støtter Muotkas syn. Nå som Høyesterett har fastslått at samiske rettigheter er absolutte, og ikke kan skyves til side når de kommer i konflikt med storsamfunnets krav, forventer vi at vindkraftverkene i Roan og Storheia demonteres og fjernes. «Ved nedleggelse skal konsesjonær fjerne anlegget og tilbakeføre området til sin naturlige tilstand så langt dette er mulig, jamfør energilovforskriften § 3-4 d.», ifølge punkt 17 i anleggskonsesjonen til Roan vindkraftanlegg, og punkt 18 for Storheia vindkraftanlegg.

Vi ber om et møte med olje- og energiminister Marte Mjøs Persen for å diskutere både Fosen-saken og andre vindkraftsaker som på ulike måter kommer i konflikt med urfolks rettigheter og annen lovgivning.

Vennlig hilsen

Marino J. Ask, styreleder i La Naturen Leve
Christina Fjeldavli, styremedlem i La Naturen Leve